

Izlazni računi bez potpisa

Neven Baica, mag. oec.

U ovom članku pojašnjavamo kada se može ispostaviti račun bez potpisa, te koje elemente umjesto potpisa obvezno mora sadržavati nepotpisani račun.

1. Uvod

Računi za isporuke dobara i usluga bez sumnje pripadaju među važniju računovodstvenu i poreznu dokumentaciju. Razlog leži u činjenici da su računi koje poduzetnik primi od svojih dobavljača, te računi koje ispostavi svojim kupcima dokumentacija kojom se kod velikog broja poduzetnika unosi najveći udio ukupno ostvarenih prihoda i rashoda u poslovnoj godini. Stoga je od izuzetne važnosti da se sustavima kontrole ispravnosti zaprimljenih i ispostavljenih računa posveti pojačana pažnja.

Pečat i potpis dugo vremena bili su neizostavni elementi računa, bez kojih se račun nije mogao priznati kao vjerodostojni dokument. Tehnološki razvoj, već prije nekoliko desetljeća umirovio je pečat, kojeg se zbog sve veće jednostavnosti krivotvorenja, više nije moglo smatrati vjerodostojnim dokazom porijekla računa. **Stoga pečat već dugo vremena nije obvezni element računa kao vjerodostojne dokumentacije.** Premda i dalje svako registrirano trgovačko društvo mora imati pečat, te je njegova upotreba propisana brojnim propisima i obvezna prilikom ugovaranja, posljednjih godina intenzivno se radi na ukidanju pravne regulative koja propisuje obvezu njegove primjene. Nešto je **drugačiji slučaj s potpisom, koji još ima značajnu ulogu kod potvrđivanja vjerodostojnosti primljene ili ispostavljene knjigovodstvene dokumentacije.**

No, i značaj vlastoručnog potpisa gubi na značaju, što je evidentno iz činjenice da posljednjih godina niti potpis nije obvezni element izlaznih računa određenih skupina poreznih obveznika.

U ovom članku prenosimo odredbe kojima je propisan sadržaj računa, kako bi utvrdili kojim propisom je uvedena obveza potpisivanja računa, te kako bi izdvojili u kojim slučajevima iznimno izlazni računi ne moraju sadržavati potpis. U tu svrhu, u ovom članku, prenosimo i obrazložimo odredbe slijedećih propisa:

- Zakona o računovodstvu (Nar. nov., br. 78/15 i 120/2016; u daljnjem tekstu: ZOR),
- Općeg poreznog zakona (Nar. nov., br. 115/16; u daljnjem tekstu: OPZ),
- Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14 i 115/2016; u daljnjem tekstu: ZPDV),
- Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 79/13, 85/13, 160/13, 35/14, 157/14, 130/15, 1/17, 41/17 i 128/2017); u daljnjem tekstu: PPDV),

- Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (Nar. nov., br. 133/2012 i 115/2016; ; u daljnjem tekstu: Zakon o fiskalizaciji),
- Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom (Nar. nov., br. 146/2012; u daljnjem tekstu: Pravilnik o fiskalizaciji) te
- **Zakona o porezu na dohodak** (Nar. nov., br. 115/2016).

U ovom članku dajemo kratki uvid u odredbe navedenih propisa, kako bismo istakli tko sve mora ispostavljati račune. Na kraju pojašnjavamo tko može ispostavljati račun bez potpisa, te koji element umjesto potpisa obvezno mora sadržavati nepotpisani račun.

2. Vrste računa i osnovni elementi

Opću odredbu koja se odnosi na obvezu izdavanja računa možemo pronaći u odredbi članka 62. stavka 1. OPZ-a prema kojoj su porezni obveznici **dužni izdavati račune te voditi poslovne knjige prema propisima kojima se uređuje pojedina vrsta poreza.**

U praksi su u primjeni dva tipa računa:

- **račun** propisan odredbama ZPDV-a
- **račun za gotovinski promet** propisan odredbama članka 63. OPZ-a.

U nastavku dajemo usporedni prikaz obveznih elemenata ova dva računa koja su propisana navedenim odredbama, te obveznih elemenata propisanih drugim propisima.

Usporedni prikaz obveznih elemenata računa i gotovinskog računa iz poreznih propisa

Račun		Gotovinski račun
- za sve porezne obveznike PDV-a -	r.b.	- za svaki promet gotovinom -
čl. 79. ZPDV-a		čl. 63. OPZ-a
broj računa i datum izdavanja (toč. 1.),	1.	broj i nadnevak izdavanja (toč. 1.)
ime i prezime (naziv), adresu, osobni identifikacijski broj ili PDV identifikacijski broj poreznog obveznika koji je isporučio dobra ili obavio usluge (prodavatelja) (toč. 2.),	2.	ime (naziv), adresu i osobni identifikacijski broj poduzetnika koji je isporučio dobra ili obavio usluge (toč. 2.)
(kada se izdaje račun poreznom obvezniku naplaćen u gotovini obvezno se popunjava i podatak iz čl. 63. toč. 2. OPZ-a) g	3.	naznaku mjesta gdje je isporuka dobara ili usluga obavljena (broj prodajnog mjesta, poslovnog prostora, prodavaonice i sl.) (toč. 2.)

Račun	r.b.	Gotovinski račun
- za sve porezne obveznike PDV-a -		- za svaki promet gotovinom -
čl. 79. ZPDV-a		čl. 63. OPZ-a
ime i prezime (naziv), adresu, osobni identifikacijski broj ili PDV identifikacijski broj poreznog obveznika kome su isporučena dobra ili obavljene usluge (kupca) (toč. 3.),	4.	
količinu i uobičajeni trgovački naziv isporučenih dobara te vrstu i količinu ili opseg obavljenih usluga (toč. 4.),	5.	količinu i uobičajeni trgovački naziv isporučenih dobara te vrstu i količinu obavljenih usluga (toč. 3.)
datum isporuke dobara ili obavljenih usluga ili datum primitka predujma u računu za predujam, ako se taj datum može odrediti i razlikuje se od datuma izdavanja računa (toč. 5.),	6.	
jediničnu cijenu bez PDV-a, odnosno iznos naknade za isporučena dobra ili obavljene usluge, razvrstane po stopi PDV-a (toč. 6.),	7.	
popuste ili rabate ako nisu uključeni u jediničnu cijenu (toč. 7.),	8.	
stopu PDV-a (toč. 8.),	9.	
iznos PDV-a razvrstan po stopi PDV-a, osim ako se primjenjuje posebni postupak za koji je u smislu ovoga Zakona taj podatak isključen (toč. 9.)	10.	
zbrojni iznos naknade i PDV-a. (toč. 10.)	11.	ukupni iznos naknade i poreza razvrstani po poreznoj stop (toč.4.)
Za obveznike fiskalizacije		
čl. 9. Zakona o fiskalizaciji		
vrijeme izdavanja računa (sat i minuta) (toč. 1.)	12.	vrijeme izdavanja računa (sat i minuta) (toč. 1.)
oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju (toč. 2.)	13.	oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju (toč. 2.)
oznaku načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo (toč. 3.)	14.	oznaku načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo (toč. 3.)
Za račune koji se fiskaliziraju (svaka naplata osim preko žiro računa)		
Jedinstveni identifikator računa (toč. 4.)	15.	Jedinstveni identifikator računa (toč. 4.)
zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije (toč. 5.)	16.	zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije (toč. 5.)
Potpis ?		

Kao što je vidljivo iz gornjeg tabelarnog prikaza, **potpis u odredbama poreznih propisa nije zahtjevan kao obvezni element računa**. Navedena obveza propisana je odredbom koja je dana računovodstvenim propisom, što pojašnjavam u nastavku.

3. Obveza potpisivanja prema odredbama ZOR-a

Prema članku 8. stavku 1. ZOR-a definirano je da je **knjigovodstvena isprava svaki interno ili eksterno sastavljen pisani dokument ili elektronički zapis o poslovnom događaju, te isti čini osnovu za unos podataka o poslovnom događaju u poslovne knjige**.

Iz prethodnog poglavlja jasno je da se sadržajem računa bave porezni propisi, iz čega je evidentno da je račun značajan porezni dokument. No, račun je i temelj za unos brojnih poslovnih događaja

u poslovne knjige poduzetnika. Obzirom na udio koji zauzima u ukupnom broju evidentiranih poslovnih događaja, **računi su osim poreznog dokumenta ujedno i najzastupljenija vrsta knjigovodstvene isprave**.

ističemo...

Prema članku 8. ZOR-a knjigovodstvena isprava mora nedvojbeno i istinito sadržavati sve podatke o poslovnom događaju, a poduzetnik ju je dužan sastaviti bez odgode, nakon saznanja o činjenici o kojoj treba sastaviti knjigovodstvenu ispravu.

Da bi račun mogao poslužiti kao knjigovodstvena isprava za unos poslovnih događaja u poslovne knjige poduzetnika, ona mora imati određene karakteristike. Koje **karakteristike** mora imati vjerodostojna knjigovodstvena isprava propisano je odredbama članka 8. i 9. ZOR-a. Iz navedenih odredbi proizlazi da knjigovodstvena isprava mora biti:

- vjerodostojna,
- uredna i
- sastavljena na način da osigurava pravodobni nadzor.

Odredbama članka 9. stavaka 3. i 4. definirani su pojmovi vjerodostojne knjigovodstvene isprave i uredne knjigovodstvene isprave, te ih citiramo u nastavku:

“(3) Vjerodostojna knjigovodstvena isprava pisana je isprava, elektronički zapis, ili zapis knjigovodstvene pisane isprave ili elektroničkog zapisa na nositelju mikrografske obrade čiji sadržaj samostalno ili povezan sa sadržajem drugih vjerodostojnih knjigovodstvenih isprava navedenih u toj ispravi, točno, jasno i potpuno odražava činjenično stanje relevantno za određeni poslovni događaj koji ima za posljedicu knjigovodstvene promjene, te ako sadržava sve elemente iz članka 8. stavka 3. ovoga Zakona.

Kao što se vidi iz gore citiranih odredbi, **da bi knjigovodstvena isprava bila vjerodostojna mora sadržavati sve elemente iz članka 8. stavka 3. ZOR-a, a to su:**

1.	naziv i broj knjigovodstvene isprave ili jedinstvenu identifikacijsku oznaku knjigovodstvene isprave
2.	opis sadržaja poslovnog događaja i identifikaciju sudionika poslovnog događaja
3.	novčani iznos ili cijenu po mjernoj jedinici s obračunom ukupnog iznosa
4.	datum poslovnog događaja ako nije isti kao datum izdavanja
5.	datum izdavanja knjigovodstvene isprave
6.	potpis osobe odgovorne za sastavljanje knjigovodstvene isprave, osim u slučaju iz članka 9. stavaka 2. i 5. ovoga Zakona.

Elementi od rednog broja 1. do 5. zadovoljeni su zahtjevima poreznih propisa, o čemu smo pisali u poglavlju 2. ovog članka, tako da račun koji je sastavljen sukladno zahtjevima poreznih propisa udovoljava zahtjevima članka 8. stavka 3. točaka 1. do 5. ZOR-a.

Jedini dodatni element koji je zahtjevan ZOR-om, a nije ujedno i poreznim propisima je element iz gore navedene točke 6. - **potpis**.

No, obveza potpisivanja ima i iznimku o kojoj pišemo u narednom poglavlju.

4. Računi bez potpisa - načini označavanja

U prethodnom poglavlju naglasili smo koje karakteristike mora imati račun da bi se smatrao vjerodostojnom knjigovodstvenom ispravom.

ističemo...

Račun uz ostale elemente propisane člankom 8. stavkom 3. ZOR-a, **obvezno mora sadržavati i potpis osobe odgovorne za sastavljanje knjigovodstvene isprave, osim u slučaju iz članka 9. stavaka 2. i 5. ZOR-a.**

Iznimka iz članka 9. stavka 2. ZOR-a odnosi se na knjigovodstvenu ispravu sastavljenu kao elektronički zapis. O takvim knjigovodstvenim ispravama više ćemo pisati u nekom od slijedećih brojeva časopisa.

Za račun koji je sastavljen kao pisana isprava značajna je iznimka iz članka 9. stavka 5. ZOR-a koju citiramo:

*“...Račun koji služi kao knjigovodstvena isprava a izdan je od strane poduzetnika **ne mora biti potpisan ako je sastavljen na način koji uređuju porezni propisi te sadržava ime i prezime osobe koja je odgovorna za njegovo izdavanje. Račun za gotovinski promet kod obveznika fiskalizacije može umjesto imena i prezimena osobe koja je odgovorna za njegovo izdavanje sadržavati oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju.**”*

Dakle, izdani računi ne moraju sadržavati potpis kada su zadovoljeni određeni uvjeti. Tako potpis se ne mora staviti na:

- 1) račun za gotovinski promet kod obveznika fiskalizacije
 - ako sadrži ime i prezime osobe koja je odgovorna za njegovo izdavanje ili
 - ako sadrži oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju
- 2) ostale račune sastavljene na način koji uređuju porezni propisi
 - ako sadrži ime i prezime osobe koja je odgovorna za njegovo izdavanje.

U nastavku pojašnjavamo navedene uvjete u zasebnim poglavljima.

4.1. Označavanje računa bez potpisa za gotovinski promet

Iz članka 9. stavka 5. ZOR-a proizlazi da račun za gotovinski promet kod obveznika fiskalizacije ne mora biti potpisan ako sadrži ime i prezime osobe koja je odgovorna za njegovo izdavanje, ili ako umjesto imena i prezimena osobe koja je odgovorna za njegovo izdavanje sadržava oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju.

Dva moguća načina označavanja fiskaliziranog računa za gotovinski promet

1. način	2. način
Ime i prezime odgovorne osobe: Svjetlan Voltić	Oznaka operatera: S.V.

4.2. Označavanje ostalih računa bez potpisa sastavljenih na način koji uređuju porezni propisi

Za račune koji su sastavljeni na način koji uređuju porezni propisi a koji nisu gotovinski ne postoji mogućnost izbora, već na račun koji se izdaje bez potpisa mora upisati ime i prezime osobe odgovorne za izdavanje računa.

Obvezni način označavanja

Ime i prezime odgovorne osobe:
Svjetlan Voltić

5. U praksi

Kao što smo vidjeli u prethodnom poglavlju, računi koji su naplaćeni preko žiro računa umjesto potpisa moraju imati puno ime i prezime. U tom slučaju oznaka operatera sastavljena od inicijala ili drugih oznaka ne udovoljava zahtjevima ZOR-a. To može stvoriti probleme ukoliko se računi naplaćeni preko žiro računa izdaju preko programa za fiskalizaciju koji ne dozvoljava korištenje različitih načina iskazivanja podatka o operateru. Stoga u slučajevima kad program za fiskalizaciju ne omogućuje da se za istog operatera može birati između punog imena i prezimena i oznake (inicijala ili šifre), tada smatramo uputnim da pod oznakom operatera upiše puno ime i prezime operatera, čime se zadovoljava uvjetima ZOR-a.

Nadalje, postavlja se pitanje koji to računi nisu sastavljeni na način koji uređuju porezni propisi. Naime, radi se o uvjetu iz odredbe članka 9. stavka 5. ZOR-a koja omogućuje iznimku kada račune ne treba potpisivati. To znači da se računi koji nisu sastavljeni na način koji uređuju porezni propisi i dalje trebaju potpisivati vlastoručnim potpisom.

Obzirom da je ideja o uvažavanju oznake operatera ugrađena pojavom Zakona o fiskalizaciji, kao prvi zaključak nameće se da se ova iznimka može primijeniti samo na obveznike fiskalizacije. To bi primjerice značilo da neprofitne organizacije koje nisu u sustavu poreza na dobit, pa time nisu niti obveznici fiskalizacije moraju potpisivati svoje izlazne račune jer ne mogu primijeniti navedenu iznimku.

No, ukoliko iznimku ne promatramo u kontekstu vremena kada se pojavila, ovu odredbu možemo razmatrati i na drugačiji način. Naime, OPZ i ZPDV su porezni propisi koji uređuju sadržaj računa, pa možemo reći da su svi računi poreznih obveznika PDV-a i svi gotovinski računi sastavljeni sukladno poreznim propisima. Obzirom da se sve neprofitne organizacije smatraju poreznim obveznicima sukladno odredbama ZPDV-a (ako nisu u sustavu onda su mali porezni obveznici iz članka 90. ZPDV-a), proizlazi da se iznimka koja omogućuje da se računi ne moraju potpisivati odnosi i na njih.

Premda smatramo da bi ovaj uvjet trebalo promatrati na ovaj način, ne možemo u potpunosti isključiti navedenu dvojbu oko smisla propisanog uvjeta, pa smatramo da bi se o navedenom trebalo mišljenjem izjasniti Ministarstvo financija - Porezna uprava.

Zahvaljujemo na vašem povjerenju!

Pretplatite se na časopis RAČUNOVODSTVO i POREZI u praksi